

بررسی تطبیقی رابطه موجود بین معماری و موسیقی با رویکردی به مفاهیم موسیقی آذری

زهرا شامیر

کارشناس ارشد مهندسی معماری ، ایمیل: Zahra_shahmir@yahoo.com

چکیده

ارتباط هنرهای معماری و موسیقی در بحث هنر سنتی یکی از مفاهیمی است که می‌توان رد پای آن را در هنرهای دیگر به واسطه‌ی تشخیص عناصر سازنده‌ی آنها دنبال نمود. درحقیقت ساختار معماری هر منطقه به نوعی با موسیقی فولکلور همان منطقه ارتباطی ناگسستنی داشته و ریشه در فرهنگ حاکم بر جامعه، طرز تفکر و اندیشه‌های اعتقادی مردم دارد. این بررسی به دنبال پیروی کردن معماری از یک نوع موسیقی خاص و شکل‌گیری یک حجم بر اساس یک صوت نیست؛ بلکه در این مجال سعی شده است با مطالعه معماری و موسیقی محلی آذربایجان و بررسی تعاریف بنیادین در این رابطه به مفاهیمی کاربردی در زمینه هماهنگی این دو هنر دست یابد.

واژه های کلیدی:

معماری، موسیقی، سنت، ساز، موسیقی آذری

1-مقدمه

از میان پدیده های هنری و مصداق های آنها، برخی درون فضاهایی کم یا بیش تحدید شده تحقق می یابند و در نقطه ای از آن جایگزین می شوند و همان جا نیز می مانند تا موجب حرکت های بعدی انسان شوند؛ و بر عکس، برخی دیگر، ذاتا با حرکت در آمیخته اند؛ و برخی دیگر حالت ها، رفتارها، شکل ها و یا اشیایی اند که جابجا توانند شد و خود حرکت به شمار می آیند. معماری به معنی روزمره اش ضمن این که تحدید فضا می کند، درون فضایی گسترده تر جایگزین می شود؛ هم درون آن و هم گرداگردش، انسان ها حرکت می کنند. موسیقی، به برداشتی صرفا مکانیکی، پراکنده شدن نظم یافته و سنجیده امواج صوتی در فضا است و آن گاه که حرکت انسان ها درون فضای معینی را بر می انگیزد و بر روح انسانی و بر فضای عاطفی درونی وی اثرگذاری می کند، جلوه گر بازتاب های مستقیم امواج صوتی بر کالبد انسان می شود (فلامکی، 1387، 3). وجوه تمایز و تفاوت دو هنر معماری و موسیقی در جنس و ذاتشان نهفته است؛ از سوی معماری در کالبدی مادی و با موادی ملموس ساخته می شود و فضایی کاربردی را تعریف می کند و از سوی دیگر موسیقی ذاتی غیرمادی و ماورایی دارد و تفاوت های مبرزی با معماری دارد. با نگاهی دیگر می توان تشابهات و اشتراکات متعددی نیز بین معماری و موسیقی درک کرد. با توجه به عمق شناخت مخاطب از این دو هنر می توان اشتراکات ظاهری (بصری)، اشتراکات مفهومی و در آخر تشابهات بنیانی بین این دو یافت (یوسف پور، 1389، 43). از آنجا که معمار، بافت آفریده اش را از طبیعت می گیرد و با طبیعت اجتماع و محیط زندگی سازگار می کند، همردیف